

Gjermåa Mikkelsbekken - Leira med bekkefelt

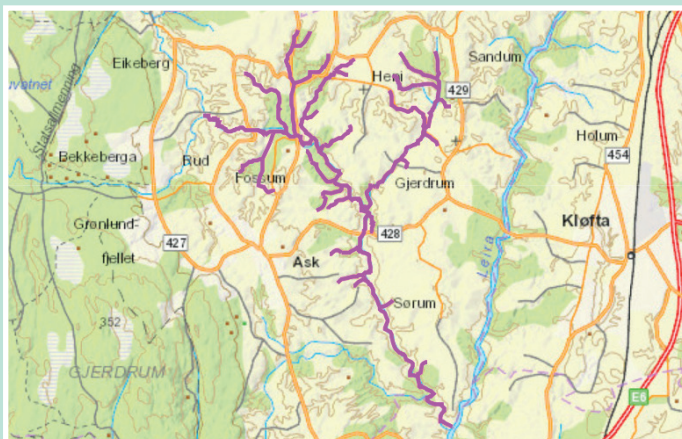

Faktaark for vannforekomstene 002-4018-R og 002-4019-R

Foto: Øystein Søybe/Photographica

Gjermåa er en middels stor elv som strekker seg fra Romeriksåsen i vest og renner ut i Leira i øst ved Tangen/Hekseberg. Nedre delen av Gjermåa er 28 km lang og graver i hovedsak gjennom ravedaler eller planert jordbrukslandskap. Elven har meandrerende partier med naturlige kantsoner. Vangsbekken og Kulrsubekken er to store sidebekker til Gjermåa. I hovedløpet er det flere fossefall som tidligere ble benyttet til å drifte vannhjul og strømaggregat. Ved Svensrud, Hellen og Kvenstun har det vært kverner. I dag er nedre Gjermåa et viktig innslag i kulturlandskapet, og for bevaring av det biologiske mangfoldet samt benyttes til jordvanning, rekreasjon og som resipient for private avløpsanlegg.

Kommuner	Gjerdrum, Lillestrøm
Elvelengde	28,6 km
Høyde (moh)	103-150
Leirepåvirket	Ja
Dyreliv	17 ulike fiskearter, edelkrep
Fremmede arter	mink, flere planter

Biologisk mangfold

Gjermåa er en viktig åre for biologisk mangfold i et ellers fragmentert landskap. Gjermåa er klassifisert som naturtypen *viktige bekkedrag* med verdi viktig (B). Det er gjort funn av den rødlistede øyenstikkern tang-elveøyenstikker (*Onychogomphus forcipatus*) i området rundt Hellen bru og oppover. Den rødliste plantearten enghaukeskjegg (*Crepis praemorsa*) er funnet på begge sider av elven øst for Åmotsbråtan. Totalt er 17 ulike fiskearter registrert i elva, inkludert hork (*Gymnocephalus cernus*), noe som er et svært høyt tall for et såpass lite vassdrag. Det er også registret edelkrep (*Astacus astacus*) i elva.

Øverst: tang-elveøyenstikker, foto Rosenzweig, nederst: hork, foto Tiit Hunt, høyre: enghaukeskjegg, foto Hermann Schachner.

Friluftsliv

I tidligere tider ble nedre Gjermåa brukt til fiske og bading, spesielt ved Flån (mølla), Kvennstuen (Laachefossen) og Hellenfossen. Etter hvert som jordbruket planerte ravinedaler og endret elveløpet ble elva brunere og mindre attraktivt for bading. I dag er vannkvaliteten på bedring, men det kreves litt arbeid med rydding langs elvebredden for at det igjen skal være attraktivt å bade på disse plassene. Fisken har begynt å komme tilbake, og det er blitt fanget en del stor gjedde i senere tid.

Demningen på oversiden av Kvennstufossen på slutten av 1930-tallet. Innsendt av Tor Laache, Gjerdrum historielag.

Foto: Gjerdrum kommune

Oppfølging av vannforskriften

I arbeidet som følger av vannforskriften er målet at alt vann skal oppnå god eller svært god økologisk og kjemisk tilstand. Miljøtilstanden kategoriseres i seks ulike klasser som illustreres med hver sin farge - svært god (blått), god (grønn), moderat (gul), dårlig (oransje), svært dårlig (rødt) og udefinert (grått). Er den totale vurderingen moderat eller dårligere skal det settes i gang tiltak.

Økologisk og kjemisk tilstand for begge vannforekomster

Parameter	Tilstandsklasse	4018	4019
Begroingsalger (2014-17)	Dårlig/ukjent	Orange	Grå
Bunndyr (2014-17)	Moderat/ukjent	Yellow	Grå
Fosfor (2013-19)	Dårlig	Orange	Orange
Nitrogen (2013-19)	Dårlig	Orange	Orange
Total økologisk tilstand	Dårlig	Orange	Orange
Kjemisk tilstand	Ukjent	Grå	Grå

Utfordringer

Nedre Gjermåa er påvirket av næringsalter som kommer fra kommunalt avløp (utslipp fra pumpestasjoner og ledningsnett), avløp fra private avløpsanlegg og avrenning fra jordbruket. I tillegg er elva påvirket av avrenning fra byer/tettsteder, og det er noe punktutslipp fra søppelfyllinger. Det som i dag har størst påvirkning på elva er avrenning fra fulldyrket mark.

Klimaendringer gir nye utfordringer i form av mer nedbør som fører til økt vannføring og mer erosjon.

Vannforekomstene er i dag i dårlig økologisk tilstand, og fristen for å oppnå miljømålet er 2027. Vi vet foreløpig lite om tilstanden i bekkefeltet.

Det er gjort mange store og viktige tiltak som har effekt for de nedre delene av Gjermåa. Frem til år 2017 hadde det kommunale avløpsrensaneanlegget utslipp til Gjermåa, og var en stor kilde til eutrofiering. Avløpet overføres nå til MIRA. Utslippene fra de private avløpsanleggene blir stadig mindre da disse enten blir koblet til kommunalt avløpsnett eller oppgraderes til nye og mer effektive anlegg. I tillegg jobbes det i landbruket med å få ned avrenningen av næringsstoffer til elva.

Bevaring av den naturlige kantvegetasjonen er et viktig tiltak for å hindre økt erosjon, og for bevaring av biologisk mangfold.

Det er fortsatt behov for flere tiltak, og det kan ta tid før vi ser effekten av de som alt er gjennomført.

For mer informasjon se vann-nett.no

Kontakt:

Vannområde Leira-Nitelva
Sekretariatet, c/o Lillestrøm kommune - Postboks 313, 2001 Lillestrøm
Tlf. direkte 66 93 83 06 / 47 61 69 61
post@elveliv - elveliv.no - [facebook.com/vannomradeLeiraNitelva](https://www.facebook.com/vannomradeLeiraNitelva)

VANNOMRÅDE
LEIRA-NITELVA
- elveliv.no -